

Onderaannemer VS is geen rol voor Nederland

Nederland doet er goed aan te bedanken voor de eer om mee te praten over het militair beleid van de VS. Onze belangen lopen niet altijd parallel.

Leon Wecke

Het blijkt dat de Verenigde Staten Nederland op de lijst van trouwe bondgenoten hebben staan, die in aanmerking komen voor overleg over het Amerikaans defensiebeleid in de volgende vier jaar. Dat beleid zal in een in september van dit jaar verschijnend rapport worden vastgelegd.

De uitverkoren landen, waaronder Nederland, Australië en Groot-Brittannië zullen betrokken worden bij besprekingen over onder meer de strijd tegen het terrorisme. Daarbij moet tevens duidelijk worden welke taken de betreffende landen op zich kunnen nemen.

Het is de eerste keer dat buiten de NAVO om tot een dergelijk overleg besloten is. Maar de vraag is wel of 'overleg' de juiste benaming is. Uiteindelijk gaat het er om een aantal bondgenoten met het oog op in de toekomst te ondernemen militaire acties zodanig te binden dat zij in overeenstemming met eerdere toezeggingen ook daadwerkelijk op of rond het strijdtoneel acte de presence zullen geven.

De VS hebben kennelijk lessen getrokken uit de oorlog tegen en de bezetting van Irak. Ook president Bush heeft begrepen dat zelfs de grote militaire mogendheid VS niet zonder door hem serieus te nemen bondgenoten kan. Overigens heeft onderminister van Defensie Douglas Feith laten weten dat de VS immer bereid blijven zonder bondgenoten aanvallen uit voorzorg uit te voeren.

De vraag is of Nederland tevreden moet zijn, nu het, zoals het CDA-Kamerlid Brinkel het verwoordde, 'serieus wordt genomen, ook als het om kritiek gaat'. En of het, zoals het VVD-Kamerlid Van Baalen het uitdrukte 'om een verheugende zaak' gaat.

Er is immers veel onduidelijk: zal Nederland wel echt iets in te brengen hebben als het om een bepaalde militaire actie gaat?

Daarbij komt dat de organisaties die voor de veiligheid in de wereld en het Westen zijn opgezet, zoals de Verenigde Naties en de NAVO, genegeerd worden. En ook voor de Europese Unie geldt, dat we daar verplichtingen hebben, die op gespannen voet kunnen komen te staan met eventuele Nederlandse toezeggingen aan de VS. Om maar te zwijgen van de problemen die kunnen voortvloeien uit de manier waarop de VS omgaan met de Geneefse conventies inzake krijgsgevangenen en de mensenrechten.

Tevens zullen de politiek-militaire verhoudingen met de bondgenoten die niet mee mogen en/of willen doen, er niet beter worden. Te denken valt dan aan Frankrijk, Duitsland en België. Ook ons imago in de islamitische wereld zal er bepaald ook niet op vooruit gaan.

Wordt Nederland de gereedschapskist van de VS waaruit naar believen uitgehaald mag worden wat is afgesproken? En kunnen we wel zonder goedkeuring of instemming van NAVO of VN militaire toezeggingen doen? Wellicht dat de door de VS gedomineerde NAVO nog het minste bezwaar heeft tegen de eigen uitholling. Het zal niet wegnemen dat we kunnen wegglijden naar het, overigens ook door VVD'er Van Baalen niet gewenste onderaannemerschap van de VS.

Als meepraten over de militaire strategie van de VS betekent dat Nederland zich geruisloos in een proces begeeft waarbij Washington bepaalt waar en wanneer we de door ons toegezegde militairen moeten inzetten, dan blijft er weinig ruimte voor eigen beslissingen over.

Meepraten met de VS over hun militair-politiek beleid lijkt mooi, maar je kunt in vervelende situaties terecht komen. Nederland kan op grond van toezeggingen betrokken worden bij een beleid dat zo heeft het recente verleden bewezen vooral gericht is op (vermeend) Amerikaans eigenbelang. Daarbij worden vaak op onverantwoorde wijze militaire middelen ingezet.

Nederland moet zich een paar maal bedenken voor het hieraan meedoet. De regering doet er goed aan voor de eer tot meepraten en meedoen feestelijk te bedanken. Amerikaanse belangen zijn niet per definitie ook Nederlandse belangen ook al wordt zulks getracht met de 'strijd tegen het wereldterrorisme' te legitimeren. Het recente verleden heeft voldoende aangetoond dat er een verschil is tussen nagestreefde doelen en de daarbij verstrekte rechtvaardiging.

Leon Wecke is polemoloog en als seniordocent verbonden aan het Centrum voor Internationaal Conflict Analyse en -Management van de RU te Nijmegen.